

HE 118/2024 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle Työkanava Oy -nimistä osakeyhtiötä koskevan lainsäädännön kumoamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annettu laki ja muutettaviksi työttömyysturvalakia ja työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia.

Esityksen tarkoituksena on kumota Työkanava Oy -nimistä osakeyhtiötä koskeva lainsäädäntö. Työkanava Oy on vuonna 2022 perustettu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle kuuluva valtion kokonaan omistama erityistehtäväyhtiö. Yhtiön tehtävänä on edistää osatyökykyisten henkilöiden työllistymistä ja tukea osatyökykyisten siirtymistä edelleen avoimille työmarkkinoille.

Työkanava Oy:n toiminta lakkautettaisiin osana valtiontalouden säästötoimia. Työkanava Oy:n työllistämistoiminta ei ole käynnistynyt yhtiölle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi	3
2.1 Työkanava Oy	3
2.2 Työkanava Oy:n rahoitus ja toiminnan käynnistyminen	3
2.3 Arvio Työkanava Oy:n toiminnan jatkamisesta	4
3 Tavoitteet	4
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	5
4.1 Keskeiset ehdotukset	5
4.2 Pääasialliset vaikutukset	5
4.3 Vaikutukset kotitalouksiin	5
4.4 Vaikutukset yrityksiin	5
4.5 Vaikutukset julkiseen talouteen	6
4.6 Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin	6
4.7 Vaikutukset viranomaisiin	7
5 Lausuntopalaute	7
6 Lakia alemman asteinen sääntely	8
7 Voimaantulo	8
8 Toimeenpano ja seuranta	8
9 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	9
LAKIEHDOTUKSET	11
Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain kumoamisesta	11
Laki työttömyysturvalain 2 a luvun 15 §:n kumoamisesta	11
Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta	11
LIITE	14
RINNAKKAISTEKSTI	14
Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta	14

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Hallitus on neuvotellessaan vuosien 2025–2028 julkisen talouden suunnitelmasta keväällä 2024 päättänyt osana julkisen talouden tervehdyttämistä koskevia toimia esittää eduskunnalle Työkanava Oy:lle varatun rahoituksen lakkauttamista ja yhtiötä koskevan lainsäädännön kumoamista. Työkanava Oy:n työllistämistoiminta ei ole käynnistynyt yhtiölle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Yhtiön toiminta lakkautettaisiin kokonaan.

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Esitysluonnoksesta järjestettiin lausuntokierros 14.5.2024-25.6.2024 Lausuntopalvelu.fi –palvelun kautta.

Lausuntoa pyydettiin muun muassa useilta eri kunnilta, TE-toimistoilta, ELY-keskuksilta, työmarkkinakeskusjärjestöiltä, ylimmiltä laillisuusvalvojilta, oikeusministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöltä ja valtiovarainministeriöltä.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM034:00/2024>.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Työkanava Oy

Työkanava Oy on työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle kuuluva valtion kokonaan omistama erityistehtäväyhtiö. Yhtiön toimintaa säätelee heinäkuussa 2022 voimaan tullut laki Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä (242/2022).

Yhtiön tehtävänä on edistää osatyökykyisten henkilöiden työllistymistä ja tukea osatyökykyisten siirtymistä edelleen avoimille työmarkkinoille. Yhtiö työllistää vain työ- ja elinkeinotoimiston sille palvelukseen osoittamia työnhakijoita. Työkanava on yhtiö, joka tuottaa Euroopan unionin valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettuja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin tarkoitettuja palveluja (SGEI).

2.2 Työkanava Oy:n rahoitus ja toiminnan käynnistyminen

Työkanava Oy:llä on peruspääoma ja sen tehtävien hoito rahoitetaan vuosittain valtion talousarviossa annettavalla avustuksella sekä yhtiön palvelujen myynnistä saatavilla tuotoilla. Valtion talousarvioissa vuosille 2022–2024 Työkanavalle on osoitettu valtionavustusta yhteensä 25 miljoonaa euroa. Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2025–2028 yhtiölle on osoitettu vuotuinen viiden miljoonan euron valtionavustus. Lisäksi yhtiölle on osoitettu vuosien 2022–2023 talousarvioissa yhteensä 17 miljoonaa euroa peruspääomaa. Yhtiön toiminta on toistaiseksi rahoitettu peruspääoman turvin. Talousarvioon varattua valtionavustusta ei ole vielä myönnetty yhtiölle.

Työkanava Oy:n työllistämistoiminta ei ole käynnistynyt yhtiölle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Työkanavalle on myönnetty valtion talousarviossa peruspääomaa Suomen kestävä kasvun ohjelmasta (RRF) yhteensä 12 miljoonaa euroa, josta 10 miljoonaa euroa on osoitettu yhtiön käyttöön. Investoinnille on EU:n neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetettu kolme tavoitetta. Ensimmäinen tavoite koskee valtion omistamasta uudesta yhtiöperusteisesta välityömarkkinatoimijasta annetun lain voimaantuloa. Tavoite saavutettiin ajallaan. Laki Työkanava Oy:stä (242/2022) tuli voimaan 1.7.2022. Kaksi jälkimmäistä tavoitetta ovat yhtiölle

asetettuja työllistämistavoitteita. Yhtiölle asetettu tavoite, 170 osatyökykyisen työllistäminen vuoden 2023 loppuun mennessä, jäi saavuttamatta. Yhtiöön oli työllistynyt vuoden 2023 loppuun mennessä yhteensä 17 henkilöä. Yhtiön RRF-tavoitteita on muutettu tähän mennessä kaksi kertaa. Alkuperäiset työllistämistavoitteet olivat 400 henkilöä vuodelle 2023 ja 700 henkilöä vuodelle 2025. Myöhemmin tavoitteet muutettiin ensin 250 henkilöön vuodelle 2023 ja 570 henkilöön vuodelle 2025 ja siitä nykyiseen 170 ja 650 henkilöön.

Yhtiön liikevaihto tilikaudella 1.1.2023–31.12.2023 oli 34 056 euroa. Liiketappio ennen rahoitustuottoja ja -kuluja oli 1 164 340 euroa ja tilikauden tulos oli kaikkiaan 1 025 621 euroa tappiollinen. Ensimmäinen Työkanava Oy:n palvelukseen osoitettu osatyökykyinen työntekijä aloitti työnsä tammikuussa 2023. Vuoden aikana työsuhte muodostettiin 22 yhtiöön osoitetun osatyökykyisen työntekijän kanssa, ja vuoden lopussa yhtiöllä oli 17 osatyökykyistä työntekijää eri toimeksiannoissa. Yhtiön toimintamalli on työvoiman vuokraus asiakasyrityksille. Yhtiö toimii vain Uudenmaan alueella.

2.3 Arvio Työkanava Oy:n toiminnan jatkamisesta

Työkanava Oy:n kolmannen työllistämistavoitteen (RRF) saavuttaminen, 650 henkilöä vuoden 2025 loppuun mennessä, arvioidaan epätodennäköiseksi yhtiön työllistämispolitiikka huomioon ottaen. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön yhtiölle asettaman omistajastrategisen tavoitteen saavuttaminen näyttää haastavalta. Tavoitteen mukaan vuoden 2025 lopussa Työkanava Oy:n kautta työllistyneitä olisi 1 000 henkilöä.

Yhtiön toiminnan kustannukset vuosilta 2022–2023 olivat yhteensä noin 1 364 000 euroa. Yhtiön arvion mukaan kustannukset vuonna 2024 olisivat noin 2 700 000 euroa, josta liiketoimintatulojen osuudeksi arvioidaan 14 prosenttia. Toiminnan kustannusten arvioidaan nousevan vuoteen 2027 mennessä noin 15 miljoonaan euroon, jolloin yhtiö työllistäisi arvionsa mukaan 1000 osatyökykyistä. Yhtiö arvioi liiketoimintatulojen osuuden nousevan 26 prosenttiin vuonna 2027.

Valtioneuvoston omistajapoliittisen periaatepäätöksen (23.5.2024) mukaan valtio tavoittelee yhtiöomaisuutensa hoidossa mahdollisimman hyvää yhteiskunnallista ja taloudellista kokonaistulosta. Yhtiöomistuksia kehitetään ja arvioidaan kansantalouden kokonaisedun sekä yhtiöiden toiminnan ja arvonkehityksen näkökulmasta. Erityistehtävayhtiöissä omistajuuden painopisteenä on ensisijaisesti erityistehtävän hoito ja yhteiskunnalliset strategisen tason vaikuttavuustavoitteet sekä näiden toteuttaminen kustannustehokkaasti. Työkanava Oy:n lakiin kirjattu erityistehtävä on edistää osatyökykyisten henkilöiden työllistymistä ja tukea osatyökykyisten siirtymistä edelleen avoimille työmarkkinoille.

Yhtiö ei saavuttanut sille asetettua toista RRF-työllistämistavoitetta ja myös kolmannen RRF-tavoitteen saavuttaminen näyttää epätodennäköiseltä. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön yhtiölle asettaman omistajastrategisen tavoitteen saavuttaminen näyttää haastavalta. Yhtiön toiminnan kustannukset vuosilta 2022–2023 olivat yhteensä noin 1 364 000 euroa. Kun tätä arvioidaan yhdessä työllistettyjen määrän kanssa, yhtiön kustannusvaikuttavuus jää yhtiön tässä vaiheessa heikoksi.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on vähentää valtion menoja.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Työkanava Oy:n työllistämistoiminta ei ole käynnistynyt yhtiölle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Työkanava Oy:lle varattu rahoitus lakkautettaisiin ja yhtiötä koskeva lainsäädäntö kumottaisiin.

Työttömyysturvalakiin ja lakiin työvoimapalveluiden järjestämisestä tehtäisiin Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain kumoamisesta johtuvat muutokset.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Valtion talousarviossa työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa momentilla 32.30.41 (Valtionavustus Työkanava Oy:n toimintaan) menot vähenisivät pysyvästi 5 000 000 eurolla vuodesta vuodesta 2025 alkaen. Sekä vuoden 2022 että vuoden 2023 talousarvioissa myönnetystä kolmivuotisesta siirtomäärärahasta on peruutettu 10 000 000 euroa. Vuoden 2024 talousarviossa myönnetystä siirtomäärärahasta on peruutettu 3 000 000 euroa. Valtion talousarviossa työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa momentilla 32.30.87 (Pääomasijoitus Työkanava Oy:lle) olevasta vuoden 2023 talousarviossa myönnetystä siirtomäärärahasta on peruutettu lisäksi 7 000 000 euroa. Eduskunta on hyväksynyt nämä muutokset hyväksyessään valtion vuoden 2024 toisen lisätalousarviesityksen (HE 54/2024 vp – EK 21/2024 vp). Työkanava Oy:n käyttöön edellä mainittujen muutosten jälkeen jäävät määrärahat poistetaan valtion talousarviosta, kun yhtiön selvitysmenettely on saatu päätökseen ja lopputilitys saatu.

4.3 Vaikutukset kotitalouksiin

Yhtiö oli vuoden 2023 loppuun mennessä työllistänyt 22 henkilöä, joista 17 oli vuoden lopussa edelleen työllistettynä yhtiöön. Yhtiön lopettamisen vaikutukset kotitalouksiin voidaan arvioida jäävän vähäisiksi yhtiön toimintalaajuus huomioon ottaen.

4.4 Vaikutukset yrityksiin

Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain mukaan Työkanava Oy:n toimintaa on harjoitettava siten, ettei sen toiminta vääristä kilpailua. Yhtiön tuottamien palveluiden hinnoittelun tulee olla markkinaehtoista.

Työkanava Oy:n hinnoittelun ja markkinaosuuden arviointia varten työ- ja elinkeinoministeriö nimitti yhtiölle neuvottelukunnan. Neuvottelukunnan tehtävänä on ohjata ja antaa yhtiölle suosituksia kilpailun ja markkinaehtoisen hinnoittelun toteutumisesta yhtiön liiketoiminnassa. Neuvottelukunta seuraa Työkanava Oy:n hinnoittelua ja markkinaosuuksia mahdollisten kilpailuhaittojen estämiseksi. Neuvottelukunnan arvion mukaan yhtiö ei sen toiminnan käynnistymisen aikana ole aiheuttanut häiriötä markkinoilla, eikä neuvottelukunnalla ole muutoinkaan ollut huomauttamista yhtiön toiminnasta kilpailullisuuden näkökulmasta.

Työkanava Oy on yhtiö, joka tuottaa Euroopan unionin valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettuja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin tarkoitettuja palveluja. Yhtiöön sovelletaan myös kilpailulakia (948/2011) ja julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016). Palvelun määrittelyminen SGEI-palveluksi edellyttää aina markkinapuutteen olemassaoloa. Yhtiön purkamisen ei siis kilpailuasetelman näkökulmasta vaikuta yrityksiin, sillä yhtiö paikkaa markkinapuutetta. Yhtiön toiminta on ollut tähän mennessä niin

pienimuotoista, että sen markkinapuutetta paikkaava vaikutus voidaan arvioida melko vähäiseksi.

4.5 Vaikutukset julkiseen talouteen

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 198/2021 vp) todetaan, että julkisen talouden kannalta Työkanava Oy:n toiminta olisi nettomääräisesti jonkin verran alijäämää aiheuttavaa tai kustannusneutraalia. Lyhyellä aikavälillä nettokustannukset olisivat suuremmat, sillä osa säästöistä kertyy vasta hyvin pitkällä aikavälillä kansaneläkejärjestelmän kautta. Suomen olosuhteet ja Ruotsin Samhall-mallin kokemukset huomioiden yhtiön vuotuiseksi määräraharapeeksi arvioitiin noin 25 000 euroa työllistyvää kohden.

Työkanava Oy:tä perustettaessa arvioitiin, että yhtiö olisi sen alkuvaiheessa alijäämäinen ja suurin osa säästöistä kertyisi vasta pitkällä aikavälillä. Työkanava Oy on ollut olemassa vasta niin lyhyen aikaa, että yhtiön kannattavuuden arviointi sen toimintakauden tässä vaiheessa ei anna luotettavaa kuvaa yhtiön toiminnan tuloksellisuudesta.

Aktiivisen työvoimapolitiikan palveluita rahoitetaan julkisin varoin. Tällöin rahat tulisi ohjata palveluihin, jotka tuottavat suurimman hyödyn käytettävissä olevilla resursseilla. Yhtiön kustannusvaikuttavuutta voidaan arvioida suhteessa muihin vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien työllistämiseen tarkoitettuihin toimiin tai palveluihin. Tällaisia toimia ovat muun muassa palkkatuki. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan raportin (2/2022) (https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/julkaisut/Documents/TRVJ_2_2022_tyovoimapolitiikan_palvelut.pdf) mukaan osallistumiskustannus palkkatuessa kunnalle oli 14 700 euroa ja yksityiselle sektorille 8 100 euroa. Yhtiön toiminnan kustannukset vuosilta 2022–2023 olivat yhteensä noin 1 364 000 euroa. Kun tämä suhteutetaan työllistettyjen määrään, yhtiön kustannusvaikuttavuus jää heikoksi.

Yhtiön lakkauttamisen tavoitteena on vähentää valtion menoja. Julkisen talouden näkökulmasta yhtiön lakkauttaminen vähentää valtion menoja, kun yhtiölle valtion talousarviossa varatut valtionavustukset tuloutetaan takaisin valtiolle.

4.6 Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä ja siihen liittyviksi laeiksi todetaan, että uusi erityistehtäväyhtiö edistäisi yhdenvertaisuutta. Yhtiön keskeinen merkitys nojaa kohderyhmän perus- ja ihmisoikeuksien turvaamiseen (perustuslaki 22 §).

Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen (27/2016) 27 artiklan mukaan sopimusosapuolet sitoutuvat edistämään lainsäädännön avulla asianmukaisia toimia, joiden tarkoituksena on muun muassa edistää vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia työllistyä ja edetä urallaan työmarkkinoilla sekä heidän avustamistaan työn löytämisessä, saamisessa ja säilyttämisessä sekä työhön palaamisessa.

Perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen näkökulmasta tarkasteltuna yhtiön työllistävä toiminta on ollut tähän mennessä niin vähäistä, että lopettamisella ei voida katsoa olevan merkitseviä perusoikeudellisia vaikutuksia.

Osatyökykyisten työllistämiseksi käytössä ovat nykyisin uudistettu palkkatuki sekä muut TE-palvelut. Palkkatuki on työttömän työnhakijan työllistymisen edistämiseksi tarkoitettu tuki,

jonka työvoimaviranomainen voi myöntää työnantajalle palkkakustannuksiin työvoimapolitiittiseen harkintaan perustuen. Palkkatuetun työn tarkoituksena on parantaa työttömän työnhakijan ammatillista osaamista ja edistää työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Palkkatuella kompensoidaan työnantajalle joko ammatillisen osaamisen puutteista taikka vammasta tai sairaudesta johtuvaa tuottavuuden alenemaa.

Työvoimaviranomainen voi lisäksi myöntää tukea työolosuhteiden järjestelyyn työnantajalle, jos työhön palkattavan tai työssä olevan henkilön vamma tai sairaus edellyttää työvälineiden hankkimista tai työpaikalla tehtäviä muutoksia. Työolosuhteiden järjestelytukea voidaan myöntää myös korvaamaan toisen työntekijän antamaa apua.

Lisäksi TE-palvelujen kanssa yhteistyötä tekevät muut toimijat, kuten järjestöt, tukevat vaikeimmassa asemassa olevien työnhakijoiden työllistymistä.

4.7 Vaikutukset viranomaisiin

Työkanava Oy:öön soveltuvien asiakkaiden arviointi työ- ja elinkeinotoimistoissa sekä työllisyyden edistämisen kuntakokeiluissa ja heidän osoittamisensa Pohjanmaan työ- ja elinkeinotoimiston kautta Työkanava Oy:lle tapahtuu osana julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lainsäädännön mukaista asiakkaiden ohjausta ja palvelutarpeen arviointia. Arviointi -ja ohjaustehtävän päättyminen vähentäisivät TE-viranomaisten hallinnollisia tehtäviä.

Työkanavaan soveltuville asiakkaille on tehty hallintopäätökset soveltuvuudesta, jotka puretaan lain kumouduttua. Päätösten purkamisesta aiheutuu kertaluontoista lisätyötä. Työmäärä ei kuitenkaan ole tapausten määrän takia merkittävä.

Työ- ja elinkeinoministeriö määräsi Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n mukaisen tehtävän osoittaa työntekijät Työkanava Oy:ssä kulloinkin avoimina oleviin työpaikkoihin Pohjanmaan työ- ja elinkeinotoimistolle 1.7.2022 alkaen. Tällä hetkellä tehtävää hoitaa kolme henkilöä. Työ- ja elinkeinoministeriö on osoittanut tehtävän hoitamiseen vuosittaisen määrärahan. Vuoden 2025 alussa TE-palvelut siirtyvät valtiolta kunnille. Tästä johtuen Pohjanmaan TE-toimiston erityistehtävä olisi joka tapauksessa ilman lain kumoamistakin päättynyt vuoden 2024 lopussa.

Lakimuutoksella on hyvin vähäisiä vaikutuksia ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen (KEHA-keskus) ylläpitämään asiakastietojärjestelmään sekä TE-viranomaisille suunnattuun koulutusmateriaaliin. Asiakastietojärjestelmään on kirjattu asiakkaalle soveltuvuus Työkanavaan arvioinnin jälkeen, joka poistetaan KEHA-keskuksen toimesta järjestelmästä. Myös koulutusmateriaalista poistetaan Työkanavaan asiakasohjaukseen liittyvä materiaali.

5 Lausuntopalaute

Esitysluonnoksesta järjestettiin lausuntokierros lausuntopalvelussa. Lausuntoja annettiin yhteensä 38 kappaletta. Lausunnon antajat jakautuvat sekä esitystä kannattaneisiin että esitystä vastustaneisiin tahoihin. Esitystä eivät kannattaneet muun muassa työntekijöiden keskusjärjestöt sekä Työkanava Oy. Työvoimaviranomaisissa oli sekä esitystä kannattavia että vastustavia lausunnonantajia. Esitystä kannattaneita oli useampi suurempi kaupunki ja työnantajien edustaja, joskaan eivät kaikki näihin ryhmiin kuuluvat lausunnonantajat.

Esitystä vastustaneissa lausunnoissa tuotiin esille muun muassa, että Työkanavalle ei annettu todellisuudessa riittävästi aikaa saada tuloksia aikaiseksi. Toimintaa verrattiin esimerkiksi Ruotsin Samhall-yhtiöön. Lausunnoissa ehdotettiin, että Työkanava Oy:n tilalle osatyökykyisten työllistämiseksi tulisi luoda jokin toinen järjestelmä ja katsottiin, että heikossa työmarkkina-asemassa olevien palveluja tulee kehittää. Useammassa lausunnossa toisaalta tuotiin esille, että yhteen TE-toimistoon keskitetty Työkanava Oy:n toimintamalli ei ollut käytännössä parhaiten toimiva ratkaisu. Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota myös osatyökykyisten työllistämiseen liittyen kolmannen sektorin mahdollisuuteen palkkatuella työllistämiseen ja järjestöihin kohdistuviin leikkauksiin sekä uusien työllisyysalueiden rahoituksen turvaamiseen.

Esitystä kannattanut valtiovarainministeriö lausui, että koska Työkanava Oy:hyn työllistyneiden määrä on ollut vähäinen, työllistämismahdollisuuden poistumisella ei myöskään arvioida olevan suoria vaikutuksia kuntien talouteen. Kunnilla on mahdollisuus edistää osatyökykyisten työllistymistä julkisten työvoimapalveluiden avulla sekä yleisen toimialansa puitteissa.

Annettujen lausuntojen perusteella hallituksen esitykseen ei ole tehty muutoksia, jotka eroaisivat lausuntokierroksella olleesta luonnoksesta.

6 Lakia alemman asteinen sääntely

Esitetyn Työkanava Oy:n lakkauttamisen jälkeen työ- ja elinkeinoministeriöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (1024/2007) 2 §:n 2 momentista kumottaisiin Työkanava Oy:tä koskeva kohta. Momentissa säädetään ministeriön toimialaan kuuluvista valtionyhtiöitä koskevista asioista. Lisäksi tehtäisiin tarvittavat muutokset Työkanava Oy:n lakkauttamisesta johtuen työ- ja elinkeinoministeriön asetukseen työ- ja elinkeinoministeriön työjärjestyksestä (826/2020).

Työ- ja elinkeinoministeriön ohje asiakkaiden soveltuvuuden arvioimiseksi ja ohjaamiseksi Työkanava Oy:öön (VN/17999/2022) kumottaisiin.

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.1.2025.

8 Toimeenpano ja seuranta

Osakeyhtiölain (624/2006) mukaan yhtiö puretaan noudattaen lain 20 luvun säännöksiä selvitysmenettelystä. Koska kyseessä on valtion erityistehtävayhtiö, valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain (1368/2007) 4 § 1 mom. 4 kohdan mukaan valtioneuvoston yleisistunto käsittelee ja ratkaisee asiat, jotka koskevat valtion myötävaikutusta päätökseen, jolla yhtiö asetetaan selvitystilaan.

Eduskunnan hyväksyttyä vuoden 2024 toisen lisätalousarvion (EK 21/2024) kesäkuussa 2024, valtioneuvosto valtuutti yleisistunnossaan työ- ja elinkeinoministeriön tekemään päätöksen yhtiön asettamisesta osakeyhtiölain mukaisesti selvitystilaan. Työ- ja elinkeinoministeriö asetti Työkanava Oy:n selvitystilaan 28.6.2024. Yhtiö puretaan ylimääräisessä yhtiökokouksessa, kun laki Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä on kumottu.

Eduskunta hyväksyi valtion vuoden 2024 toisessa lisätalousarviossa yhtiölle osoitetun valtionavun poistamisen vuosien 2022-2024 talousarvioista. Lisätalousarviolla on myös

siirretty Työkanavalle osoitettu RRF-rahoitus muuhun käyttötarkoitukseen. Valtion talousarviossa työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa momentilla 32.30.41 (Valtionavustus Työkanava Oy:n toimintaan) menot vähenevät pysyvästi 5 000 000 eurolla vuodesta 2025 alkaen. Sekä vuoden 2022 että vuoden 2023 talousarvioissa myönnetystä kolmivuotisesta siirtomäärärahasta on peruutettu 10 000 000 euroa. Vuoden 2024 talousarviossa myönnetystä siirtomäärärahasta on peruutettu 3 000 000 euroa. Valtion talousarviossa työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa momentilla 32.30.87 (Pääomasijoitus Työkanava Oy:lle) olevasta vuoden 2023 talousarviossa myönnetystä siirtomäärärahasta on peruutettu lisäksi 7 000 000 euroa. Työkanava Oy:n käyttöön edellä mainittujen muutosten jälkeen jäävät määrärahat poistetaan valtion talousarviosta selvitysmenettelyn aikana tai viimeistään kun selvitysmenettely on saatu päätökseen ja lopputilitys saatu.

Työkanava Oy:n RRF-rahoitus (12 miljoona euroa) korvataan toisella investointikohteella. Rahoitus siirretään toiselle toimenpiteelle saman investoinnin sisällä (Työkyvyn, tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittäminen, P3C1I1). Valtioneuvosto hyväksyi 16. toukokuuta 2024 Suomen ehdotuksen elpymis- ja palautumissuunnitelman päivitykseksi. Valtiovarainministeriö toimitti ehdotuksen Euroopan unionille ja Euroopan unionin neuvosto hyväksyi päivitysehdotuksen 10. heinäkuuta 2024.

Työkanava Oy:n palvelukseen soveltuville asiakkaille on tehty hallintopäätökset soveltuvuudesta. Nämä päätökset puretaan. Työkanava Oy:n palveluksessa olevien henkilöiden kanssa käydään muutosneuvottelut.

9 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 198/2021 vp) käsiteltiin yhtiöön liittyvän lainsäädännön perustuslainmukaisuutta. Esityksen katsottiin olevan merkityksellinen perustuslain oikeutta työhön ja elinkeinovapauteen koskevan 18 §:n, perusoikeuksien turvaamista koskevan 22 §:n, yhdenvertaisuutta koskevan 6 §:n, oikeusturvaa koskevan 21 §:n, hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle koskevan 124 §:n sekä yksityisyyden suojaa koskevan 10 §:n kannalta. Lisäksi esitystä pidettiin merkityksellisenä YK:n niin sanotun vammaisyleissopimuksen (SopS 26/2016) 27 artiklassa tarkoitetun vammaisten henkilöiden työn ja työllistämisen kannalta. Tämän Työkanava Oy:n lakkauttamista koskevan esityksen kannalta merkityksellisiä ovat HE 198/2021 vp tapaan erityisesti perustuslain 6 ja 18 §.

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen kannan mukaan valtiontalouden säästötavoitteet voivat muodostaa hyväksyttävän perusteen puuttua jossain määrin myös perustuslaissa turvattujen oikeuksien tasoon (ks. PeVM 25/1994 vp ja esim. PeVL 25/2012 vp ja PeVL 44/2014 vp). Tällöinkään sääntely ei saa kokonaisuutena arvioiden vaarantaa perustuslaissa turvattun perusoikeuden toteutumista (PeVL 14/2015 vp, s. 3).¹

Esityksellä tavoitellaan säästöjä valtiontalouteen. Työkanava Oy työllisti toimintansa ensimmäisen puolentoista vuoden aikana 22 ihmistä. Työkanava Oy ei ole onnistunut merkittävästi edistämään perustuslain 18 §:ssä tarkoitettua oikeutta työhön ja elinkeinovapauteen eikä myöskään perustuslain 6 §:ssä turvattua yhdenvertaisuutta. Tämän

¹ PeVL 16/2023 vp - HE 73/2023 vp:
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lausunto/Sivut/PeVL_16+2023.aspx.

vuoksi Työkanava Oy:tä koskevan lainsäädännön kumoaminen ei vaaranna perustuslaissa turvattujen perusoikeuksien toteutumista.

Hallitus katsoo, että esitys voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Tällä lailla kumotaan laki Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä (242/2022).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

työttömyysturvalain 2 a luvun 15 §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Tällä lailla kumotaan työttömyysturvalain (1290/2002) 2 a luvun 15 §, sellaisena kuin se on laissa 243/2022.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . .
Työnhakijan menettelyyn, joka on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 2 a luvun 15 §:ää.

3.

Laki

työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 48 §:n 1 momentin 7 kohta ja 147 §:n 1 momentin 5 kohta sekä

muutetaan 38 §:n 1 momentti ja 112 §:n 1 momentin 2 kohta sellaisena kuin niistä on viimeksi mainittu laissa 435/2024, seuraavasti:

38 §

Työllistymissuunnitelman sisältö

Työllistymissuunnitelmaan sisällytetään työnhakuvelvollisuus ja muita työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen liittyviä toimia, joiden tavoitteena on työnhakijan nopea työllistyminen avoimille työmarkkinoille. Lisäksi työllistymissuunnitelmaan sisällytetään tarvittaessa työnhakijan palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä muita työnhakijan osaamista, työmarkkinavalmiuksia sekä työ- ja toimintakykyä lisääviä palveluja ja työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen sekä työllistymiseen vaikuttavan työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyviä toimia.

112 §

Asiakstietojen käyttötarkoitukset

Asiakkaiden ja työvoimapalvelujen tuottajien tietoja voidaan käyttää:

2) kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa, työttömyysturvalaissa, kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa työvoimaviranomaiselle tai kehittämis- ja hallintokeskukselle säädettyjen tehtävien hoitamiseen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetussa laissa (897/2009) kehittämis- ja hallintokeskukselle säädettyjen kansainvälisen rekrytoinnin palveluihin liittyvien tehtävien sekä työvoimapalveluihin ja työttömyysturvaan liittyvän neuvonnan hoitamiseen;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 23.9.2024

Pääministeri

Petteri Orpo

Työministeri Arto Satonen

Laki

työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 48 §:n 1 momentin 7 kohta ja 147 §:n 1 momentin 5 kohta, ja
muutetaan 38 §:n 1 momentti ja 112 §:n 1 momentin 2 kohta sellaisena kuin niistä on viimeksi mainittu laissa 435/2024, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

38 §

38 §

Työllistymissuunnitelman sisältö

Työllistymissuunnitelman sisältö

Työllistymissuunnitelmaan sisällytetään työnhakuvelvollisuus ja muita työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen liittyviä toimia, joiden tavoitteena on työnhakijan nopea työllistyminen avoimille työmarkkinoille. Lisäksi työllistymissuunnitelmaan sisällytetään tarvittaessa työnhakijan palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä muita työnhakijan osaamista, työmarkkinavalmiuksia sekä työ- ja toimintakykyä lisääviä palveluja ja työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen sekä työllistymiseen vaikuttavan työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyviä toimia. *Tarvittaessa työllistymissuunnitelmaan sisällytetään työvoimaviranomaisen ratkaisu siitä, täyttääkö henkilö Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain (242/2022) 4 §:n mukaiset edellytykset yhtiöön työllistämiseksi.*

Työllistymissuunnitelmaan sisällytetään työnhakuvelvollisuus ja muita työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen liittyviä toimia, joiden tavoitteena on työnhakijan nopea työllistyminen avoimille työmarkkinoille. Lisäksi työllistymissuunnitelmaan sisällytetään tarvittaessa työnhakijan palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä muita työnhakijan osaamista, työmarkkinavalmiuksia sekä työ- ja toimintakykyä lisääviä palveluja ja työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen sekä työllistymiseen vaikuttavan työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyviä toimia.

48 §

48 §

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Työnhakuvelvollisuutta ei aseteta, jos:

Työnhakuvelvollisuutta ei aseteta, jos:

7) työnhakija on työllistetty Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetussa laissa tarkoitettuun yhtiöön mainitun lain 4 §:n 1 momentin nojalla.

(kumotaan 7 kohta)

112 §

112 §

Asiakastietojen käyttötarkoitukset

Asiakastietojen käyttötarkoitukset

Asiakkaiden ja työvoimapalvelujen tuottajien tietoja voidaan käyttää:

Asiakkaiden ja työvoimapalvelujen tuottajien tietoja voidaan käyttää:

2) kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa, työttömyysturvalaissa, kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa ja Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetussa laissa työvoimaviranomaiselle tai kehittämis- ja hallintokeskukselle säädettyjen tehtävien hoitamiseen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetussa laissa (897/2009) kehittämis- ja hallintokeskukselle säädettyjen kansainvälisen rekrytoinnin palveluihin liittyvien tehtävien sekä työvoimapalveluihin ja työttömyysturvaan liittyvän neuvonnan hoitamiseen;

2) kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa, työttömyysturvalaissa, kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa työvoimaviranomaiselle tai kehittämis- ja hallintokeskukselle säädettyjen tehtävien hoitamiseen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetussa laissa (897/2009) kehittämis- ja hallintokeskukselle säädettyjen kansainvälisen rekrytoinnin palveluihin liittyvien tehtävien sekä työvoimapalveluihin ja työttömyysturvaan liittyvän neuvonnan hoitamiseen;

147 §

147 §

Eräitä päätöksiä koskeva muutoksenhaku-kielto

Eräitä päätöksiä koskeva muutoksenhaku-kielto

Päätökseen ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa siltä osin kuin:

Päätökseen ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa siltä osin kuin:

5) ratkaisu koskee Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:ssä tarkoitettujen työllistämisedellytysten täytymättä jäämistä.

(kumotaan 5 kohta)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
